

A 18 ÉVEN ALULIAK KIHALLGATÁSÁNAK NÉHÁNY KRIMINALISZTIKAI- BÜNTETŐELJÁRÁSI SZEMPONTJA

1. Bevezetés

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) preambuluma továbbra is célként ki tűzi ki az igazság felderítését. A büntetőeljárás feladata és célja ugyanis nem más, mint a magyar büntető anyagi jog és a nemzetközi jog által büntetendő bűncselekmények elkövetőinek tisztességes eljárás keretében, hatékony és időszerű határidőn belül lefolytatott eljárásban történő felelősségre vonása az igazság megállapításának igényével, hangsúlyt fektetve a sértettek fokozott védelmére és jogaik érvényesítésére. Ahhoz azonban, hogy a büntetőeljárás eredményes legyen, és az eljárás végén egyértelműen megállapíthatóvá váljon, hogy történt-e bűncselekmény és, ha igen, azt ki követte el, szükséges a büntetőjogilag releváns tények és az azokat alátámasztó bizonyítékok felderítése. Kizárólag a tények felderítése után van lehetőség arra, hogy a cselekményt a nyomozó hatóság, az ügyészség, illetve később a bíróság jogilag értékelje, minősítse. A tények felkutatásának, felderítésének, illetve a nyomozás tudománya a kriminalisztika.

A hét kriminalisztikai alapkérdés, hogy mi, hol, mikor, hogyan, kivel, miért történt és ami történt, azt ki követte el. A kérdések megválaszolását nyomok, anyagmaradványok, vallomások mint közvetítők, mediátorok segítik elő. Ha a hét alapkérdésre a közvetítők révén választ kap az eljáró hatóság, akkor vált elérhetővé a kriminalisztika célja, az azonosítás.¹

Az előbb említett büntetési célok a fiatalkorú terheltek elleni büntetőeljárásokban is irányadóak. Ugyanakkor fiatalkorú terheltek esetén a büntetőeljárásnak további célja, hogy az egész büntetőeljárást úgy folytassa le a nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróság, hogy az a fiatalkorú terhelt nevelésének, illetve testi-értelmi-erkölcsi-érzelmi fejlődésének az előmozdításával biztosítsa a fiatalkorú társadalmi beilleszkedését, és azt, hogy a fiatalkorú ne kövessen el újabb bűncselekményt (Be. 677. §).

A fiatalkorúakra vonatkozó speciális büntetőeljárás céljai biztosítását a Be. számos személyi, időbeni, védelmi-kíméleti, infrastrukturális-technikai garanciák révén kívánja elérni. Alapvető, hogy a fiatalkorúak kihallgatását végző nyomozó hatóságnak, ügyészségnek, bíróságnak az ügy addig beszerzett adatainak ismeretében alaposan fel kell készülnie. Emellett azonban ugyanilyen fontos, hogy az említett garanciákat betartsák, ezáltal biztosítva a fiatalkorú terheltek személyiségének helyes irányba történő fejlődését, nevelését.

¹ Fenyvesi Csaba: A kriminalisztika tendenciái. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2017. 108-111. o.

2. Személyi garanciák

A Be. 682. § (1) bekezdése szerint a fiatalkorúak elleni büntetőeljárásban a védő részvétele kötelező. A védő alapvetően ügyvéd vagy ügyvédjelölt lehet a Be. 41. §-a alapján. A fiatalkorú terhelt esetén azonban csak ügyvéd járhat el. A fiatalkorú terhelt kihallgatása során az ügyvédnek mint védőnek észrevételezési, kérdezési, felvilágosításkérési, indítványtételi, ügyirat-megismerési joga van. A védőnek a vádemelés előtt a fiatalkorú részvételével tartott gyanúsított kihallgatás során, szembesítésen, felismerésre bemutatáson, a helyszíni kihallgatáson, bizonyítási kísérleten, a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedéssel kapcsolatos eljárásban tartott ülésen jelen kell lennie (Be. 682. § (2) bekezdése).

A fiatalkorú terhelt jogait, érdekeit a gyanúsított-vádltott kihallgatáson azonban nemcsak a védő, hanem a Be. 59. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti segítő, a törvényes képviselő is képviseli. Ő is rendelkezik észrevételezési, felvilágosításkérési, indítványtételi, ügyirat-megismerési joggal (Be. 72. § (1), (3) bekezdései). Törvényes képviselőként tipikusan a szülő jár el. Ugyanakkor a Be. 73. § (1) bekezdése szerint, ha

- a törvényes képviselő a bűncselekményt az általa nevelt fiatalkorú terhelttel együtt elkövette el;
- a törvényes képviselő érdekei az általa képviselt fiatalkorú terhelt érdekeivel ellentétesek;
- nincs vagy nem állapítható meg, hogy ki a törvényes képviselő;
- a törvényes képviselő a jogainak a gyakorlásában akadályozva van a fiatalkorú terheltet érintő eljárási cselekmény időpontjában, akkor a törvényes képviselő helyett ügygondnok jár el. A Be. 73. § (2) bekezdése értelmében ilyen esetben ügygondnokként is ügyvéd képviseli a terheltet.

A fenti, védőre, törvényes képviselőre, ügygondnokra vonatkozó szabályok alkalmazása oda vezethet, hogy akár ugyanabban az ügyben ugyanazt a fiatalkorú terheltet két ügyvéd is képviseli. Az egyik védőként, a másik pedig ügygondnokként. Ez egyfelől a fiatalkorú érdekében áll, hiszen minél több személy képviseli az érdekeit, annál valószínűbb a matematikai törvényszerűségek alapján az érdekképviselő hatékonysága. Másfelől azonban a fiatalkorú terhelt bűnösségének megállapítása esetén köteles viselni az eljárás során felmerült bűnügyi költséget (Be. 574. § (1) bekezdése). A pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII.27.) IM-rendelet (a továbbiakban: IM-rendelet) 1. § (1) bekezdése szerint az ügygondnokot is megilleti a bírósági eljárásban és a büntetőeljárás vádemelésig terjedő szakaszában végzett tevékenységéért a munkadíj és költségtérítés. A büntetőeljárásban kirendelt ügygondnok díjának és költségének megállapítására és előlegezésére az IM-rendelet 7. § (2)-(3) bekezdéseinek kivételével a kirendelt védőre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. Mindez azt jelenti, hogy az ügygondnok a büntetőeljárásban részvételéért az eljárási cselekmény kezdő és befejező időpontja között eltelt időtartamra óradíjra jogosult. Az óradíj mértéke jelenleg a Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény 64. § (4) bekezdése szerint 5000 forint.

Mindez indokolatlan költségnövekedést jelenthet. Kérdés, hogy szükséges-e mindez, hiszen a védő részvétele a lényeges eljárási cselekményeknél amúgy is kötelező. Vajon valóban érdemi többletet jelent-e ilyen esetben egy újabb ügyvéd a büntetőeljárásban? Szükséges-e a védelmi-érdekképviselői garancia ilyen módon történő

megkettőzése? A fiatalok terheltek tipikusan munkaviszonnyal, jövedelemmel, vagyonnal nem rendelkeznek, így tartozásukat maguk előtt görgetik, meg nem fizetése esetén az az állam terhén marad.

3. Időbeliség

Mind tágabb értelemben a büntetőeljárás, mind pedig szűkebb értelemben a fiatalok terhelte kihallgatása során alapérték a megalapozottság. Ez csorbát nem szenvedhet. Ugyanakkor a Be. 79. § (1) bekezdésének b) pontja szerint, ha a büntetőeljárásban tizennyolc éven aluli személy a sértetti vagy terhelte minőségben érintett, akkor felzárkózik a megalapozottság követelménye mellé a gyorsaság, a kiemelt munkaszervezés, a soron kívüliség igénye.

Ez alapvetően a büntetőeljárás célját is segíti, hiszen köztudomású tény, hogy minél közelebb hallgatják ki időben az érintett személyt a cselekmény elkövetésétől számítva, annál jobban emlékszik, annál pontosabb leírást tud adni a tényekről. Másfelől elvárás a fiataloknál azért is, hogy minél rövidebb ideig vegyenek részt a büntetőeljárásban, minél rövidebb ideig terhelje ez a lelki világukat. A kiskorú sértettnél a soron kívüliséget a másodlagos viktimizáció elkerülésének igénye is megalapozza.²

4. Kímélet

Mérlegelés nélkül, a Be. 82. § kötelező előírása folytán különleges bánásmódot igénylő személynek minősül az adott eljárási cselekmény idején tizennyolcadik életévét be nem töltött személy. Mindez azt jelenti, hogy nem a bűncselekmény elkövetési ideje irányadó, hanem a büntetőeljárásban végzett eljárási cselekmény időpontjában kell fiataloknak lennie a kihallgatandó személynek. A törvény megfogalmazása alapján az is megállapítható, hogy nem csak a kiskorú tanúk, sértettek minősülnek különleges bánásmódot igénylő személynek, hanem a fiatalok terheltek is. A különleges bánásmódot a törvény alapozza meg, így ahhoz nem szükséges határozathozatal. Az eljáró nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság elég, ha az aktára feljegyzi a különleges bánásmód tényét.

A különleges bánásmód célja, hogy a nyomozó hatóság, az ügyészség, a bíróság az érintett személy jogai gyakorlásának, kötelezettségei teljesítésének elősegítését és kíméletét az eljárás érdekeire is figyelemmel különleges intézkedésekkel segítse elő (Be. 85. § (1) bekezdése). Az egyéniesítést és az akadályoztatás felszámolását biztosító eszközrendszer révén kívánja a jogalkotó garantálni egyrészt a különleges bánásmódot igénylő személy megfelelő jogérvényesítését és kíméletét, másrészt pedig a védelmét.

A Be. 85. § (1)-(3) bekezdéseiben felsorolt különleges bánásmód körébe tartozó intézkedéseket a fiatalok esetében a rájuk vonatkozó speciális jogszabályi rendelkezésekkel összhangban célszerű szemügyre venni.

A fentiekben leírtakra is tekintettel az idegen közegből, hivatalos eljárásból, idegen emberekből eredő félelemre, távolságtartásra válaszul, azok kiküszöbölése érdekében fontos a megfelelő kommunikáció és a kapcsolattartás során a fokozott körültekintés (Be. 85. § (1) bekezdésének b) pontja).

A Be. 85. § (1) bekezdésének e) pontjában szabályozott rendelkezés, mely szerint a

² Molnár Gábor Miklós: A büntetőeljárásban részt vevő személyek joggyakorlására vonatkozó általános szabályok. In: Belegi József (szerk.): Büntető eljárásjog – Kommentár a gyakorlat számára. HVGORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2018. 210. o.

nyomozó hatóság, az ügyészség, a bíróság elősegíti, hogy az érintett személy segítő közreműködését vehesse igénybe, a fiataikorú terheltek szempontjából irreleváns, ugyanis a fentiekben részletezettek szerint esetükben kötelező a védő és a segítő részvétele az eljárásban. Ugyanebbe a körbe vonható a Be. 85. § (1) bekezdésének f) pontjában rögzített soron kívüliség is.

A már említett alapos felkészülést követeli meg a Be. 85. § (1) bekezdésének g) pontja, mely szerint az érintett személy – jelen esetben a fiataikorú – részvételét igénylő eljárási cselekményt úgy kell előkészíteni, hogy az megismétlés nélkül elvégezhető legyen. Ennek érdekében szükség esetén a többi kihallgatandó személyt is idézni kell, azért, hogy a fiataikorú vallomásával az övéket össze lehessen vetni. Nyilvánvalóan nem érné el célját a soron kívüliség követelménye, ha a kihallgatásra hamar sor kerülne, ugyanakkor a nem megalapozott eljárás-előkészítés, kihallgatás-előkészítés miatt azt újra meg kellene ismételni.

A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések most felsorolt lehetőségeit a fiataikorúak elleni büntetőeljárás már korábban részletezett szabályai is kötelezővé teszik. A Be. 85. § (1) bekezdésének a) pontja generálklauzula-szerűen írja elő, hogy az eljárás során biztosítani kell a különleges bánásmódot igénylő személy megfelelő joggyakorlását, kötelezettségeinek teljesítését. Tipikusan több vádlottas ügyben nyerhet értelmet a Be. 85. § (1) bekezdésének d) pontja szerinti zárt adatkezelés, melyet a Be. 86. § (2) bekezdésének f) pontja, a 99. § (3) bekezdése szerint a nyomozó hatóság, az ügyészség, a bíróság hivatalból is elrendelhet.

Alapvetően fontos, hogy a büntetőeljárásban részt vevő – főleg a különleges bánásmódot igénylő – személy befolyás és megfélemlítés nélkül gyakorolja jogait, teljesítse kötelességeit, tegye meg a vallomását (Be. 109. § (1) bekezdésének c) pontja). Ehhez igazodik a Be. 85. § (2) bekezdésének rendelkezése, mely a bíróság számára lehetővé teszi, hogy a különleges bánásmódot igénylő személy kímélete érdekében a tárgyalásról vagy annak meghatározott részéről a nyilvánosságot kizárja. A szükségesség-arányosság elvének figyelembe vétele mellett, valamint a bírósági eljárás nyilvánosságának biztosítása érdekében célszerű, hogy ez a kizárás meghatározott ideig tartson, ne pedig a teljes eljárásra vonatkozzon.

A tizennyolcadik életévét be nem töltött tanúkra vonatkozó speciális rendelkezés, hogy a vallomásuk műszeres vallomásellenőrzéssel, poligráffal nem vizsgálható. Szembesítésük is csak a hozzájárulásukkal rendelhető el (Be. 87. § (2)-(3) bekezdései). Bár a tizennyolcadik életévét be nem töltött tanúk vallomásai műszeres vallomásellenőrzéssel nem vizsgálhatók, ezt kompenzálja a Be. 87. § (1) bekezdésének b) pontja, mely lehetővé teszi, hogy a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekmény esetén – azaz nemcsak tanúk, hanem akár terheltek esetén is – igazságügyi pszichológus szakértő legyen jelen. A nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy kihallgatását megelőzően egyeztetheti az igazságügyi pszichológus szakértővel, hogy mely kérdések feltevése szükséges a szavahihetőség megállapításához.

5. Infrastruktúra-technika

Ebbe a körbe vonhatóak a Be. 85. § (1) bekezdésének h), i) pontjai, melyek lehetővé teszik, hogy a fiataikorú terhelt az eljárási cselekmény során, illetve annak helyszínén a büntetőeljárásban részt vevő más személyekkel szükségtelenül ne találkozzon,

továbbá adott esetben az eljárási cselekményt jogai gyakorlásának, kötelezettségei teljesítésének érdekében külön helyiségben bonyolítsák le. Ugyanis, ha a fiatalkorú terheltnek nem kell találkoznia a bűncselekményt a gyanú szerint vele együtt elkövető más terheltekkel, akkor a vallomása során kizárhatóak az ilyen jellegű külső befolyásoló tényezők, biztosítva ezáltal az igazmondás. Mind a rendőrségen, mind pedig a bíróságon rendelkezésre állnak általában olyan speciális kihallgatósobák, amelyek csökkentik a hivatalos hatást, lehetővé téve a megnyílást, a vallomástételt.

A Be. 85. § (1) bekezdésének h), i) pontjaiban szereplő célok elérése érdekében felmerülhet a fiatalkorú terhelt távkihallgatása. A Viavideo projekt keretében Magyarország valamennyi bíróságán található olyan, technikai berendezésekkel ellátott, tárgyalóterem, amely lehetővé teszi, hogy a fiatalkorú egy külön teremben helyezkedjen el és itt, elszeparáltan történjen a kihallgatása. A bíróság alkalmazottjának közreműködésével a kihallgatása oly módon történhet, hogy közben a kihallgatásáról készített kép- és hangfelvételt a tárgyalóteremben jelenlévő idézett és értesített személyek, valamint a hallgatóság egyidejűleg észlelheti. Ebben az esetben a fiatalkorú jelenlétét az eljárásban a Be. 85. § (1) bekezdésének k) pontja szerinti telekommunikációs eszköz útján biztosítják.

Telekommunikációs eszköz használata lehetővé teszi azt is, hogy szükség esetén a fiatalkorú terhelt személyazonosságának megállapítására alkalmas egyedi tulajdonságait, a hangját, az arcképét torzítsák (Be. 86. § (2) bekezdésének a), b) pontjai). Fontos azonban kiemelni azt is, hogy a különleges bánásmódot igénylő személy érdekében tett intézkedések nem vezethetnek odáig, hogy az eljárás többi résztvevőinek érdekei joga csorbuljon. Továbbra is lehetősége van az eljárás többi résztvevőjének a kérdés feltevéséhez, adott esetben a bíróság közvetítésével (Be. 86. § (2) bekezdésének d) pontja).

A fiatalkorú terhelt kímélete ugyanakkor lehetővé teszi a Be. 86. § (2) bekezdésének c) pontja szerint, hogy a többi terhelt, illetve a védők a fiatalkorú terhelt kihallgatásánál ne legyenek személyesen jelen.

Míg a különleges bánásmód körébe tartozó általános intézkedésnek tekinthető a Be. 85. § (1) bekezdésének j) pontja szerint kép- és hangfelvétel készítése, addig a Be. 87. § (1) bekezdésének a) pontja lehetőség szerint kötelező jelleggel írja elő, hogy a nyomozó hatóság, az ügyészség, a bíróság a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekményről kép- és hangfelvételt készítsen. Bár ennek a rendelkezésnek előnye az, hogy a kép- és hangfelvétel később újból megtekinthető, és így a fiatalkorú magatartása akár pszichológiai szempontból is elemezhető, a gyakorlatban ez a rendelkezés általánosan még nem működik. Hátránya ugyanis, hogy a kamera érzékelése esetén a fiatalkorú feszengeni kezd, megszűnik, megszűnhet a természetes viselkedése. Észlelhető, hogy amikor a nyilvános tárgyalás esetén a televízió kamerái jelen vannak a tárgyalóteremben, akkor a felnőtt személyek is feszültebbé válnak.

A nyomozás során a nyomozó hatóság, az ügyészség – ha a technikai feltételei fennállnak – a különleges bánásmódot igénylő sértett jelenlétét előíró eljárási cselekménynél nem mellőzheti a telekommunikációs eszköz használatát. Mindez csak akkor mellőzhető, ha a sértett személyes megjelenése az eljárási cselekmény jellege vagy annak eredményes elvégzése érdekében nélkülözhetetlen (Be. 122. § (1) bekezdésének a) pontja, (2) bekezdése).

Ugyanúgy a bírósági eljárás során is kötelező annak használata – ha a technikai feltételek adottak – kivéve, ha más módon biztosított a sértett védelme (Be. 122. § (3) bekezdésének a) pontja, (4) bekezdése).

6. Speciális szabályok a tizennégy éven aluliak kihallgatására

Tizennegyedik életévét be nem töltött személy részvételével eljárás cselekményt csak akkor lehet lebonyolítani, ha az attól várható bizonyíték az eljárásban mással nem pótolható. Ha több ilyen eljárási cselekmény válik szükségessé, akkor lehetőség szerint valamennyi eljárási cselekményt ugyanannak a nyomozónak kell lebonyolítani (Be. 88. § (1) bekezdésének a), c) pontjai). Kategorikus előírás, hogy a nyomozó hatóságnak, az ügyészségnek, a bíróságnak az ilyen eljárási cselekményről feltétlen kép- és hangfelvételt kell készítenie. A tizennegyedik életévét be nem töltött tanú szembesítése még a hozzájárulásával sem rendelhető el. Az ő részvételét igénylő eljárási cselekmény helyszínén a terhelt és védője nem lehet jelen személyesen (Be. 88. § (1) bekezdésének d) pontja, (2), (3) bekezdései). Ilyenkor újból a távkihallgatás, videokonferencia alkalmazása lehet szükséges.

A terhelt, a védő a tizennegyedik életévét be nem töltött tanú kihallgatásánál csak akkor lehet személyesen jelen, ha a tanú kihallgatását indítványozták. Ebben az esetben a nyomozó hatóság, az ügyészség, a bíróság dönthet úgy, hogy biztosítja a személyes jelenlétet (Be. 88. § (4) bekezdése). Az eljárási cselekményt ebben az esetben is külön helyiségben kell elvégezni, de csak akkor, ha a tizennegyedik életévét be nem töltött személy jogainak gyakorlása, kötelezettségeinek teljesítése más módon nem biztosítható (Be. 88. § (1) bekezdésének b) pontja).

7. Speciális szabályok a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények tizenhét éven aluli sértettjeire

Az itt alkalmazandó szabályok részben megegyeznek a tizennegyedik életévét be nem töltött személy részvételét érintő eljárási cselekmények rendelkezéseivel. Egyrészt az eljárási cselekményt az erre szolgáló vagy arra alkalmassá tett helyiségben kell elvégezni, kivéve, ha az eljárási cselekmény ott nem hajtható végre vagy a sértett jogai gyakorlásának, kötelezettségei teljesítésének elősegítése és kímélete, illetve védelme más módon is biztosítható. Másrészt a nyomozó hatóság, az ügyészség, bíróság az eljárási cselekményről kép- és hangfelvételt készít. Harmadrészt a sértett részvételével tartott eljárási cselekmény helyszínén a terhelt, a védő személyesen nem lehet jelen (Be. 89. § (4) bekezdésének a)-c) pontjai).

A bűncselekmények jellegéből adódó előírás, hogy a telekommunikációs eszköz alkalmazása során biztosítani kell, hogy a sértett kizárólag az eljáró bírót, ügyészt, nyomozó hatóság tagját láthassa. A kímélete feltétlenül szükséges, így a nyilvánosságot ki kell zárni a tárgyalásnak arról a részéről, ahol a sértett részvétele az eljárási cselekményen kötelező. Szintén a másodlagos viktimizáció elkerülése támasztja alá azt a rendelkezést, hogy a sértett részvételével zajló eljárási cselekményen jelen lévő személyek kérdésfeltevési joga korlátozott, csak indítványozhatják a kérdések feltevését. Vádemelés után a bíróság a sértett részvételét igénylő eljárási cselekményt kiküldött bíró vagy megkeresett bíróság útján végezheti el (Be. 89. § (4) bekezdésének d)-g) pontjai).

Ha a sértett ráadásul a tizennegyedik életévét sem töltötte még be, akkor a védelme érdekében a bíróság hivatalból vagy indítványra mellőzheti tanúkénti kihallgatását, ha az a nyomozás során már kép- és hangfelvétel készítése mellett megtörtént (Be. 89. § (5) bekezdése).

8. Kihallgatás vagy büntetővégzés?

A fiatalkorú terhelt esetén a Be. 740. § (1) bekezdésének c) pontjában szereplő előírást – a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető – fokozottan kell vizsgálni. Természetesen nem kizárt, hogy a bíróság a fiatalkorú terhelttel szemben akár az ügyészség indítványára, akár hivatalból tárgyalás mellőzésével büntetővégzésben határozzon, de minden esetben vizsgálni kell, hogy a fiatalkorúakra vonatkozó speciális büntetési célok tárgyalás tartása nélkül is elérhetőek-e. Abban a kérdésben, hogy a fiatalkorú nevelésének, testi-értelmi-erkölcsi-érzelmi fejlődésének biztosítása érdekében szükséges-e a bíróságon történő megjelenése, kihallgatása, támpontul szolgálhat a nyomozás során beszerzett osztályfőnöki jellemzés, pedagógiai szakvélemény. Ha ebből az látszik, hogy a fiatalkorú életében a bűncselekmény elkövetése egy kisiklás volt, akkor nincs akadálya a tárgyalás mellőzésével történő eljárásnak, azonban, ha az osztályfőnöki jellemzésből és a környezettanulmányból az derül ki, hogy rendszeresen neveletlen, antiszociális magatartást tanúsít az iskolában, a tanáraival szemben tiszteletlen, az iskolai házirendet nem tartja be, akkor szükségesnek mutatkozik a tárgyaláson történő kihallgatása. Mivel ebben az esetben úgy tűnik, hogy a szülői nevelés sikertelen, az iskolai pedig – eszközök hiányában – hatástalan, így ultima ratioként a bíróság feladata, hogy a személyes találkozáskor, kihallgatáskor nyomatékosan felszólítsa a fiatalkorút a társadalmi együttélés szabályainak betartására, hangsúlyozva egyéni felelősségét.

9. Sommáztként

E tanulmány célja az volt, hogy a fiatalkorú terhelt – és részben a kiskorú tanú – kihallgatásának néhány különlegességét kiemelje, de természetesen a terhelt kihallgatásának most nem érintett általános szabályai itt is irányadóak. A fiatalkorú terhelt kihallgatásánál a fenti szempontok figyelembe vétele, betartása lehetővé teszi, hogy előmozdítsa a társadalom és a fiatalkorú között kialakult konfliktus feloldását. Ezen szembenállás korrekt rendezése, a tisztességes és alapos felelősségrevonás előmozdíthatja a helyes irányú személyiségfejlődést, ezzel megakadályozva a fiatalkorú és a hatóságok, társadalom közötti viszony kiéleződését. Ezzel is elérhetővé válhat az eljárás célja, mely nem a megtorlás, a bosszú, hanem a nevelés, a megelőzés.